

Toespraak

van de Voorzitter van de Eerste Kamer, prof.dr. J.A. Bruijn

datum 29 september 2020

Vandaag gedenken wij Els Veder-Smit die op 26 augustus jongstleden, drie dagen voor haar negenenennegentigste verjaardag, overleed. Zij was bijna tien jaar lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal voor de VVD, van 25 augustus 1981 tot 11 juni 1991.

Elizabeth Veder-Smit werd op 29 augustus 1921 geboren in Kinderdijk, in een familie van reders en scheepsbouwers aan zowel moeders- als vaderszijde. Na de lagere school in haar geboorteplaats, behaalde zij in mei 1940 haar Gymnasium-a diploma in Dordrecht. Vervolgens studeerde Els Smit Nederlands recht aan de Rijksuniversiteit Utrecht.

Vanaf 1954 was Veder-Smit werkzaam in het openbaar bestuur, als volksvertegenwoordiger namens de VVD en als bestuurder. Zo was zij tot 1962 lid van de Provinciale Staten van Utrecht en lid van de gemeenteraad en wethouder van Zeist, de jongste vrouwelijke wethouder van Nederland.

Na haar verhuizing naar Leeuwarden was zij van 1962 tot 1966 lid van de gemeenteraad van de Friese hoofdstad. In 1967 werd Els Veder-Smit gekozen als lid van de Tweede Kamer. Dat bleef zij tot januari 1978 toen zij staatssecretaris werd in het eerste kabinet-Van Agt. Veder-Smit was belast met de portefeuille Volksgezondheid en Milieuhygiëne.

Als Tweede Kamerlid wist Veder-Smit – vaak in goede samenwerking met Kamerleden van andere partijen – een aantal doelen te verwezenlijken die belangrijk waren voor de emancipatie van de vrouw. Ze zorgde ervoor dat de pil in het ziekenfonds kwam en stond aan de wieg van de huidige abortuswetgeving.

Ook in de Eerste Kamer had Els Veder-Smit volksgezondheid in haar portefeuille. In maart 1988 richtte zij zich aan het einde van haar bijdrage aan het debat over de Tabakswet rechtstreeks tot de Kamervoorzitter. Tot dat moment bestond haar pleidooi uit steun voor het doel van het wetsvoorstel, namelijk het roken te beperken.

Volgens Veder-Smit kon ook de Eerste Kamer zelf het goede voorbeeld geven. Ik citeer: ‘en wel door het relikwie dat zich naast de ingang van onze vergaderzaal bevindt – je zou haast zeggen: ‘het rookrekje’ of het ‘peukenrekje’ te verwijderen. Of moet dit meubelstukje onder de Monumentenwet gebracht worden?’ Einde citaat.

Voor zover ik weet is dat laatste nooit gebeurd, maar Els Veder-Smit heeft in de jaren na dat bewuste debat wel kunnen zien dat er een algeheel rookverbod is gekomen, en dat het ‘peukenrekje’ - of ‘sigarenkastje’, zoals het nu bekend staat - vaste stop is in de rondleidingen door ons gebouw, maar al jaren niet meer in gebruik.

In 1965 was Els Veder-Smit VN-Vrouwenvertegenwoordiger en gaf zij een speech tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Terugkijkend op haar politieke carrière noemde Veder-Smit de mannenwereld van de politiek in die tijd ‘geen probleem’. Ik citeer: “Ik had ervaring met VVD-mannen. Die beginnen met sarren en pesten, maar blijf je rustig en heb je een goed antwoord klaar, dan is er daarna geen vuiltje meer aan de lucht.” Einde citaat. Dat staat genoteerd.

Naast haar politieke carrière was Els Veder-Smit tot op zeer hoge leeftijd nog maatschappelijk actief. Zij was onder andere erevoorzitter van de Nationale Kruisvereniging en voorzitter van STOOM, de Stichting Onderzoek en Ontwikkeling Maatschappelijke Gezondheidszorg. Ook zette zij zich in voor kunst, cultuur en erfgoed. Zo was ze voorzitter van de Zeister Kunstkring en oprichter van de Stichting Hollands Porselein.

datum 29 september 2020

blad 2

In 1981 werd Veder-Smit benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en tien jaar later tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau. In 1989 ontving zij de penning met oorkonde van de Stichting Gezondheidszorg '82 en in 1998 kreeg zij het erelidmaatschap van de VVD.

Els Veder-Smit stond bekend als een betrokken en bevlogen politica met oog voor anderen. Ze was een wegbereider in de Nederlandse politiek, met name op het gebied van emancipatie en volksgezondheid. Niet omdat ze – in haar woorden – ‘zo’n hervormer’ was, maar omdat ze vond dat het nodig was.

Moge ons respect voor haar persoon en haar verdiensten voor de samenleving en de Nederlandse parlementaire democratie tot steun zijn voor haar familie en vrienden.

Ik verzoek een ieder om een moment stilte in acht te nemen.